

ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Satisfaction of stakeholders in the Bachelor of Communication Arts program, Faculty of Management Sciences, Buriram Rajabhat University

สายใจ ทันการ^{1*} ปัทมาวดี วงษ์เกิด² ภักณิสา อภิสุภกรกุล² วิทวัส สหวงศ์³ และจงกล ศิริประภา²

Saijai Tangarn^{1*}, Patamawadee Wongkird², Phaknisa Apisupakronkun², Wittawat Sahawong³,
and Jongkon Siriprapa²

Received: 20 February 2020

Revised: 1 May 2020

Accepted: 15 May 2020

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ สํารวจและประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประชากร คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้บัณฑิตบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2563 จำนวน 25 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ที่ระดับความเชื่อมั่น 70 % ของบัณฑิตที่มีงานทำได้จำนวน 25 คน เครื่องมือวิจัย คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในผลงานบัณฑิตด้าน 1) ด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ 2) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ใช้บัณฑิต

Abstract

The purpose of this study was to survey and assess satisfaction of stakeholders in the Bachelor of Communication Arts Program Faculty of Management Buriram Rajabhat University. People who are relating to Mass Communication program of Management Sciences Faculty at Buriram Rajabhat University were the population of

¹ รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹ Associate Professor, Faculty of Management Sciences, Buriram Rajabhat University

² อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² Lecturer, Faculty of Management Sciences, Buriram Rajabhat University

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ Lecturer, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

* Corresponding e-mail: Saijai.ta@bru.ac.th

the study. The samples were 170 students 25 employers of 2019 graduates. 5-course instructor and 10 stakeholders. They were recruited by purposive sampling with 70% of confidence. The research instrument used to collect the information was a set of questionnaire and the collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and variance analysis. The qualitative information was analyzed through content analysis. The researchers found that, the employers were satisfied by the graduates in the areas of 1) Identity Development, 2) Personal relationship Skill and responsibility, and 3) Morality and ethics.

Keyword: Satisfaction, Bachelor of Communication Arts Program, Stakeholders, Graduate Users

บทนำ

การเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยมีประวัติยาวนานกว่า 50 ปี และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องโดยมีวิชาเอกอยู่ 4 สาขาวิชาคือ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และวารสารศาสตร์จำนวนผู้สนใจและนักศึกษาที่จะเข้าเรียนในคณะนิเทศศาสตร์มีมากขึ้นทุกปีทั้งในระดับบัณฑิตศึกษาและมหาบัณฑิต ในระดับมหาบัณฑิต สาขาที่ได้รับความนิยมและเหมาะสมกับยุคสมัยได้แก่ การสื่อสารธุรกิจและนิเทศศาสตร์การตลาด หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตในระดับปริญญาตรีในแต่ละมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องจำนวนของหน่วยกิตแต่มีความแตกต่างกันด้านการจัดการไปตามหมวดวิชาและวิชาพื้นฐาน ขอบเขตของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ครอบคลุมถึงความรู้ทั่วไปและประเด็นรอบตัวที่สำคัญ

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เปิดสอนในสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์เมื่อ พ.ศ.2542 เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นที่ต้องการรับข้อมูลข่าวสารและตอบสนองความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในขณะที่ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์มีนักสื่อสารมวลชนจำนวนไม่มากนัก สาขาวิชาที่เปิดสอนคือ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ และสาขาวิชาการวารสารศาสตร์ มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี ซึ่งหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ได้รับการพัฒนาโดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน คือ 1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์อย่างถูกต้องแม่นยำ 2) เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถ

ประยุกต์เนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม 3) เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพนักสื่อสารมวลชน ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน 4) เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานอย่างต่อเนื่องโดยจัดกิจกรรมตลอดปี

พ.ศ. 2547 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงมีการปรับปรุงรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรเดิมให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โครงสร้างของหลักสูตร หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 142 หน่วยกิต ประกอบด้วย 1.หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 33 หน่วยกิต 1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร 1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และเทคโนโลยี 2.หมวดวิชานิเทศศาสตร์ 99 หน่วยกิต 2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา 2.2 กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ 2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3. หมวดวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต

ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน) พ.ศ. 2555 ให้เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทั้งนี้ เพื่อทำให้เกิดความทันสมัย และสามารถผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย รวมทั้งพันธกิจของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อีกด้วย แนวทางในการพัฒนาจึงได้

วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา โครงสร้างหลักสูตร และจัดทำขึ้นมาใหม่เป็นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย มีความก้าวหน้า มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม หลักสูตรที่ดีต้องเป็นหลักสูตรที่ดูเสมือนมีชีวิต มีความก้าวหน้า มีการปรับปรุงทั้งโครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาให้ทันสมัยตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานของประเทศและประชาคมอาเซียน

การประเมินความพึงพอใจและการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญคือ ทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรับรู้สถานภาพของหลักสูตร ด้านความสอดคล้องกับปรัชญาความต้องการของสังคมและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และเป็นการรับรู้ผลจากการใช้หลักสูตรและคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับผลจากการใช้หลักสูตรนั้น การประเมินความพึงพอใจหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ที่ระบุให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตร ให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งต้องการทบทวนหลักสูตรเดิมที่ใช้ในปีการศึกษา 2555 และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรปีการศึกษา 2561 โดยทบทวนด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยนำเข้า กระบวนการเรียนการสอน และประสิทธิผลของหลักสูตร ผลที่ได้รับจากการประเมินจะนำมาพัฒนาการเรียนการสอน และจะนำไปปรับปรุงหลักสูตรในปี 2565 โดยปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและเสริมส่วนที่เป็นจุดเด่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้ใช้บัณฑิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของบัณฑิตต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

3. เพื่อสำรวจและประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ประจำหลักสูตรต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร: นักศึกษา, บัณฑิต, อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ผู้ใช้

บัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2562

กลุ่มตัวอย่าง: ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) นักศึกษา สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 1, 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 176 คน (สำนักงานทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 1 ตุลาคม 2563) ดังนี้ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 45 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 35 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 35 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 61 คน 2) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน 3) อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน และ 4) ผู้ใช้บัณฑิต เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. นักศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 1, ปีการศึกษา 2563 จำนวน 176 คน (สำนักงานทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 1 ตุลาคม 2563) ดังนี้ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 45 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 35 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 35 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 61 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน

2. อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน

3. ผู้ใช้บัณฑิต เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน

4. คณะผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาบันทึกวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัย นำมาจากสำนักมาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยแบบสอบถามแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประเภทของหน่วยงานที่สังกัด และ ลักษณะงาน ที่ปฏิบัติปฏิบัติอยู่ตรงหรือสอดคล้องกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร

1. ความพึงพอใจของนักศึกษา ด้านการรับนักศึกษา ด้าน การเตรียมความพร้อม

ก่อนเข้าศึกษา ด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการและแนะแนวแก่นักศึกษา ด้านการบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักศึกษา ด้าน การพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ด้านการจัดหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา

2. ความพึงพอใจของบัณฑิต ด้านหลักสูตร ด้านการ การเรียนรู้ตลอดหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ด้าน อาจารย์ผู้สอน และ ด้านสภาพแวดล้อม

3. ความพึงพอใจของอาจารย์ประจำหลักสูตร ด้านการ จัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการบริหาร จัดการหลักสูตร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในคณะที่เอื้ออำนวย ต่อการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

4. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงาน 6 ด้าน ประกอบด้วยด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้าน ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนา ตามอัตลักษณ์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจุดที่ควรปรับปรุง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูล แต่ละส่วนของแบบสอบถามมาวิเคราะห์และแปลผลด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติในการ วิเคราะห์ดังต่อไปนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550)

1. สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ ข้อมูลส่วนบุคคล

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของความพึงพอใจต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมา คณะผู้วิจัยได้นำ แบบสอบถามกลับมาทั้งหมดเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความ สมบูรณ์ของข้อมูล สร้างคู่มือลงรหัส ลงรหัสตามคู่มือลงรหัส สกรอกข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปเพื่อการคำนวณทางสถิติ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติ ของแบบสอบถามความพึงพอใจ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการป้อนข้อมูลในโปรแกรม Excel และ โปรแกรมสำเร็จรูป จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ตั้งแต่ จำนวน, ร้อยละ (Frequency & percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การทดสอบค่าที โดยดูจากตัวแปรด้านลักษณะ ประชากรศาสตร์ และ ความพึงพอใจของนักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้ใช้บัณฑิต

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างความพึง พึงพอใจของนักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้ใช้ บัณฑิต ต่อหลักสูตร การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุง วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเพศชาย จำนวน 126 คิดเป็นร้อยละ 66 มีสถานภาพเป็นนักศึกษา จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 80.95 บัณฑิต จำนวน 25 คน คิดเป็น

ร้อยละ 11.91 อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.38 และสถานะผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 80.95 ระดับปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.24 และระดับปริญญาโท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.81 ประเภทหน่วยงานที่สังกัด ผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำงานแล้วสังกัดหน่วยงานราชการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 รองลงมา หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.19 หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.19 หน่วยงานเอกชน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.72 และ สังกัดอื่น ๆ (นักศึกษา) จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 80.95 ลักษณะงานที่บัณฑิตปฏิบัติสอดคล้องกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือกับใกล้เคียงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และลำดับสุดท้าย ไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8

ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการรับนักศึกษา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.73 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.72 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) ด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการและแนะแนวแก่นักศึกษา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.77 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) ด้านการบริการข้อมูลข่าวสารแก่นักศึกษา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.60 ระดับความพึงพอใจมาก 5) ด้านการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 ระดับความพึงพอใจมาก 6) ด้านการจัดหลักสูตร ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.58 ระดับความพึงพอใจมาก 7) ด้านอาจารย์ผู้สอน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 ระดับความพึงพอใจมาก 8) ด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.60 ระดับความพึงพอใจมาก 9) ด้านการวัดและประเมินผล ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 ระดับความพึงพอใจมาก และ 10) ด้านการจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.59 ระดับความพึงพอใจมาก สรุปค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน 4.72 ระดับความพึงพอใจมาก

2. ความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.75 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) ด้านการการเรียนรู้อัตโนมัติหลักสูตรได้พัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 ระดับความพึง

พอใจมากที่สุด 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 ระดับความพึงพอใจมาก และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 ระดับความพึงพอใจมาก สรุปค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน 4.70 ระดับความพึงพอใจมาก

3. ความพึงพอใจของอาจารย์ประจำหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.80 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.75 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในคณะที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 ระดับความพึงพอใจมาก และ 4) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.60 ระดับความพึงพอใจมาก สรุปค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน 4.75 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4. ความพึงพอใจของของผู้ใช้บัณฑิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.84 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) ด้านความรู้ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.82 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) ด้านทักษะทางปัญญา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.83 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.86 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.52 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 6) ด้านการพัฒนาตามอัตลักษณ์ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.88 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด รวมเฉลี่ยค่าคะแนนเฉลี่ย 4.76 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.1 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.84 แบ่งเป็นรายข้อดังนี้ 1) มีระเบียบวินัย ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อดทนและอดกลั้น ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.78 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) มีความซื่อสัตย์สุจริต ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) มีความขยันหมั่นเพียร ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.83 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) มีความเสียสละอุทิศเวลาให้กับงาน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.84 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 6) มีเมตตา กรุณามีน้ำใจ เสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 7) มีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน และมีสัมมา

การระ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 8) ตรงต่อเวลา ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.48 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 9) ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด และ 10) เข้าใจผู้อื่นและพิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยความยุติธรรมและความถูกต้อง ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 1) มีความรู้ความสามารถทางวิชาการจากสาขาที่เรียนมาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) สามารถอธิบายอ้างอิงความรู้เชิงทฤษฎีหรือความรู้พื้นฐานที่ศึกษามาให้ผู้อื่นเข้าใจ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) สามารถนำความรู้มาปรับ/ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) มีความขยันหมั่นเพียร ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) มีความเสียสละอุทิศเวลาให้กับงาน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.83 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านทักษะทางปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน มีรายละเอียดดังนี้ 1) สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานที่รับผิดชอบ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.96 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) สามารถประเมินเลือกใช้ข้อมูลเสนอแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) มีความคล่องแคล่วในการค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์ต่างๆ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.83 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและทำงานท่ามกลางความกดดันได้ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.74 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) มีความคิดเป็นระบบและสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 6) สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาวิชาการและวิชาชีพ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.4 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) มีทักษะในการทำงานเป็นทีมเพื่อบรรลุเป้าหมายของงานหรือองค์กร ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดงานเสร็จเรียบร้อยแม้จะมีอุปสรรคใดๆก็ตาม ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และรับผิดชอบต่อผลงานการปฏิบัติของตน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) มีความคิดริเริ่มการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.78 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) ปฏิบัติตนตามกฎหมายและข้อตกลงทั้งที่เป็นทางการและสัญญาประชาคมองค์กร ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 6) มีส่วนช่วยและเฝ้าต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ทั้งในฐานะผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.87 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.5 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลอย่างเหมาะสม ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.30 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) สามารถศึกษาสำรวจและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่างๆของงานที่รับผิดชอบอย่างรวดเร็วและชัดเจน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.83 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) สามารถเลือกใช้สื่อและวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันเข้าใจและทันการณ์ ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) มีความสามารถในการฟังพูดอ่านเขียนภาษาไทยอย่างคล่องแคล่วถูกต้อง และสร้างสรรค์ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.22 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 6) มีความสามารถในการฟังพูดอ่านเขียน

ภาษาต่างประเทศอย่างคล่องแคล่วถูกต้อง และสร้างสรรค์ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.6 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตามอัตลักษณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับข้อ ดังนี้ 1) มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองและมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 2) มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3) มีความคิดสร้างสรรค์รู้จักก่อร่างสร้างตนในทางสุจริต ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4) มีความรู้ที่ถูกต้องดีงามมีคุณค่า มีความรู้ ทั้งทางโลกและทางธรรม ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.91 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรมมีความประพฤติดีทั้งกายวาจาและใจ ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

การอภิปรายผล จากคำถามการวิจัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมีความพึงพอใจในการบริหารหลักสูตรด้านใดบ้าง พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักสูตร มีความพึงพอใจตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ 2) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านทักษะทางปัญญา 5) ด้านความรู้ และ 6) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากผลการวิจัยผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในผลงานบัณฑิตด้านใด ซึ่งความเห็นดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดด้านความพึงพอใจของ สมหมาย เปียถนอม (2551) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เปี่ยมนามธรรม คือเป็นความรู้สึกที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่สามารถสังเกตได้จากการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ที่ตอบสนองออกมาในรูปแบบของความสุข โดยความพึงพอใจของแต่ละบุคคลนั้น ๆ จะแตกต่างกันตามความชอบส่วนบุคคล โดยจะส่งผลทำให้บุคคลนั้นทำสิ่งที่ตนต้องการและได้รับสิ่งนั้นกลับมา และ

ภาวิณี เพชรสว่าง (2552) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางบวกโดยเป็นผลจากประสบการณ์ในการทำงาน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวถึงการ

พัฒนาหลักสูตรให้เกิดความพึงพอใจ ดังนี้ 1) หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย 2) หลักสูตรเป็นหลักและเป็นแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดการ การบริหารการศึกษา การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร การจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรมการเรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร 3) หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการศึกษาชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น 4) ระบบหลักสูตรจะกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหาสาระ แนวทางการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผล สำหรับการจัดการศึกษาของผู้สอนและผู้บริหาร 5) หลักสูตรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทาบา (Taba. 1962) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตรว่า มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดจุดประสงค์ 3) การเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดเนื้อหาสาระ 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การประเมินผล เมื่อเรียนจบ สามารถใช้พื้นที่เอนกประสงค์รวมถึงเป็นที่พักผ่อนของเจ้าของบ้านพักและนักท่องเที่ยวได้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป จากการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านคุณภาพในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านอุปกรณ์ที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ หลักสูตรควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เพียงพอและมีความทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สาขาวิชาควรเชิญหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่รับนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพและรับบัณฑิตเข้าทำงาน ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรทุกครั้ง หลักสูตร ควรมีห้องปฏิบัติการเฉพาะทางที่หลากหลาย มีปริมาณเพียงพอกับผู้เรียนเพื่อจัดกิจกรรมเสริมทักษะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใน
ชีวิตประจำวันได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณดินทร์ รักษาคำ และคณะ. (2548). การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีปทุมหลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2541 และหลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2546. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กุลวิทย์ วุฒิกิจ. (2555). ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาสาขาการบริการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธัญชัย เวชเชษฐนนท์. (2556). ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา บรรณประสิทธิ์ และคณะ. (2560). การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2559 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. รมยสาร, 15(2), 225-231.
- พิชญาพร ประครองใจ และคณะ. (2556). ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ภาศิริ เขตปิยรัตน์ และสินีนารถ วิกรมประสิทธิ์. (2553). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจ (4 ปี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- รจนา เตชะศรี. (2550). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ชลบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รุ่งเพชร ดอกบัว. (2554). การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ภาควิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ธนบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ พรินท์.
- วิชัย แย้มหลังทรัพย์. (2560). ความพึงพอใจของนิสิตนิเทศศาสตรต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ปรับปรุง 2554. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมเนศวร ทะกอง และคณะ. (2562). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมหมาย เปียถนอม. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับการบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุนทร เพ็ชรพราว. (2550). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ชลบุรี (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุวิทย์ ไวยกุล. (2552). *ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน. (2561). หลักสูตรปรับปรุงปี 2561. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อัจฉริยะ ศรีทา. (2557). *ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2557*. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- fang_khaow. (2551). *การเรียนรู้การสอนทางนิเทศศาสตร์ของไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2560 จาก http://fang-khaow.blogspot.com/2008/02/blog-post_14.html.